

חנוכה (15)

של משתה ושמחה, ואילו ימי החנוכה אינם ימי משתה ושמחה. הם נקבעו רק להודות ולהלל עכ"ל. ונרחיב מעט להבנת דבריו. חנוכה ופורים דומים זה לזה. בשניהם אנו נותנים הודאה לה' על שהציל אותנו מסכנה. על שאנחנו המעטים, גברנו על הרבים. ובכל זאת ישנו הבדל עקרוני בין השניים: בחנוכה המכבים לחמו נגד היוונים בחרב והחנית. הייתה זו מלחמה לכל דבר. הם לא הסתפקו בתפילה לה'. גם לא בשק ואפר, אלא תפסו כלי נשק ולחמו בכל כוחם, למרות שהסיכויים שלהם לנצח היו אפסיים. לעומת זאת בנס פורים צורת המאבק הייתה שונה לחלוטין. מרדכי ואסתר כנסו את כל היהודים לבתי הכנסת וקבעו ימי צום ותפילה.

מה הבדל?

מבאר רבי אלחנן הי"ד, כי ישנם שני סוגי של סכנות המאיימות על כלל ישראל, האחד בא מכח השטן הרוצה להכשיל את ישראל וללכוד אותם ברשת החטא, והשני בא כעונש מהקב"ה על החטאים שחטאו. עלינו להתייחס לכל אחד מהם בצורה שונה. אם השטן נלחם נגדנו, אל לנו לסמוך על התפילה בלבד. נגד השטן אנו מצווים ללחום בכל האמצעים העומדים לרשותנו, וכמו כל מצוה שאנו חייבים להשתדל לקיים אותה ואסור לבטוח בישועת ה' שיעזור לנו לקיים את המצוה. לעומת זאת אם הצרה באה בתור עונש מהקב"ה, הרי "אין חכמה ואין עצה ואין תבונה נגד ה'" (משלי כא) וכל מה שנותר בידינו לעשות הוא, לחזור בתשובה ולהתפלל לה' שירחם עלינו. איך נדע אם הצרה הבאה עלינו היא מאת השטן לבטל אותנו מעבודת ה', או שזהו עונש מהקב"ה?

המבחן בזה הוא: אם ניתנה לנו ברירה להימלט מהסכנה על ידי שנעזוב את התורה, הרי השטן עומד מאחורי המזימה. אבל אם הסכנה היא סכנת כליה בלי להתחשב בדתנו ובקיום התורה, א"כ מה' יצא הדבר. וזה הבדל שבין נס חנוכה לנס פורים. בימי היוונים הייתה הסכנה על מי שקיים את התורה בלבד, ובמי שהסכים להתבולל עם היוונים לא נגעו בו לרעה. לכן הבינו מתתיהו ובניו שעליהם להילחם נגד היוונים, בכל האמצעים. הם יעשו את ההשתדלות שבכוחם לעשות וה' יעזור וייתן את הרבים ביד המעטים. מה שאין כן בימי מרדכי, המן לא הבחין בין יהודי זה לאחר. כולם היו שווים לכיליון. לא עזר לו ליהודי כלום אם ימיר דתו. והרי לפנינו סימן מובהק שאין יד השטן בדבר, אלא עונש הוא מאת ה' על חטאם בסעודת אחשוורוש. לכן לא עלה על דעתם

מאי חנוכה? (שבת כא)

הקשה רבי ישראל מצורטקוב: מפני מה לא ניתן נס חנוכה ליכתב במגילת ספר? הוא מפרק: כי עדיין לא פסקה המלחמה באיליה הכפרניים והחמרניים של יון, היא נמשכת, בכל דור ודור עוטים היוונים גלימה חדשה ומתנבלים לתורת חיינו, והמאבק ההירואי אינו פוסק, משום כך אין להעלותו עלי ספר עד שיושלם, וטרם הגיע הנס לכלל סיומו. והוסיף להסביר: שנינו: "מאי חנוכה?" כלומר, מה ראו לעשות זכרון לנס שטרם נסתיים, ותירצו, היא הנותנת, דוקא לצורך המלחמה באילי תרבות יון מציתים אש בנרות חנוכה, זהו הנשק. ספר "ברכת חיים"

מהות נס פר השמן ולקחו לדורות מסירות נפש ללא כל הפשרות

מטרת היונים היתה, כפי שאנו אומרים ב"על הניסים": "להשכיחם תורתך", אך החשמונאים נלחמו בהם בעוז וגבורה, ומלבד נס הנצחון המופלא של מעטים כנגד רבים, עשה הקב"ה נס גלוי בפך השמן, כאשר השמן שהיה אמור להספיק רק יום אחד, הספיק לכל שמונת הימים. נשאלה השאלה: אם רצה הקב"ה לעשות לחשמונאים נס בכדי להראות את אהבתו וחייבתו, מדוע עשה זאת דוקא בפך שמן? הרי בבית המקדש היו עוד דברים שבהם היה ניתן לעשות נס! אלא שיסוד נצחון החשמונאים היה מפני שעמדו כנגד היונים במסירות נפש, ולא הסכימו לכל פשרה בעניני התורה והמצוות. לפיכך נהג איתם הקב"ה בדרך של מידה כנגד מידה, ואף על פי שהגמרא (פסחים עח.) אומרת שטומאה הותרה בציבור, ומעיקר הדין היו יכולים להדליק בשמן טמא, נעשה להם נס, והשמן הטהור הספיק לכל שמונת הימים, עד שהכינו שמן חדש בטהרה. בכך בקשו החשמונאים להנחיל לדורם ולדורות עולם את חשיבות העמידה על התורה והמצוות במסירות נפש, ללא פשרות או ויתורים, ולהורות שדרך זו בלבד היא דרך היהדות האמיתית.

ספר "יחי ראובן מועדים"

חנוכה המלחמה על התורה

מצינו שני ימים טובים שנקבעו לדורות לזכר הניסים. האחד כאשר ניצלנו מגזירת המן, והשני כשניצלנו מגזירותיו של אנטיוכוס. כך כתב רבי אלחנן וסרמן הי"ד ב"קובץ מאמרים", בהתייחסו למאורעות הזמן, וז"ל: עלינו להתבונן מה עשו אבותינו בשעת גזירת השמד? וממנו ללמוד את דרכי המלחמה בדורנו אנו. יש הפרש בין שני ימים טובים אלו. יום הפורים נקבע ליום

להילחם נגד המן. הם התכנסו לתענית, הרבו בתשובה ובתפילה ופעלו בדרך זו לביטול הגזרה.

ספר "הגדת היום"

גילוי האמת ע"י ה"אור"

כאשר מאיר היום מתגלה לעיני האדם האמת בשלימותו. גם נר המאיר בחשיכה מתגלה לעיני האדם את האמת על כל פרטיה. כמובן שאין זו אותה בהירות הנגרמת ע"י האור עצמו, שאז התמונה בשלימותה נפרשת לעיני המתבונן, אך סוף סוף תפקיד הנר להאיר כמו אור. בנר חנוכה, מתגלה האמת לאמיתה. כולנו יודעים האמת ש"אין עוד מלבדו", כל העולם מושגח בהשגחה פרטית ע"י הקב"ה. אין בעולם דבר שאינו יכול להתרחש אם הבורא יתברך יחפץ בכך, כי הכל בידי שמים ו"מי שאמר לשמן להדליק יאמר לחומץ וידליק". ופירוש הדבר שכשם שאדם יכול להרוג יתוש, באותה מדה יתוש יכול להרוג אדם, כי הכל בידי שמים, אולם אין אנו מתנהגים ע"פ ידיעת אמת זו ומקום שהוא איננו חשים בהירות זו זהו חושך.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "חנוכה"

מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך

בפרשת מקץ (מכ. לד), שהיא הפרשה הנקראת תמיד בחנוכה, נאמר: "ותרב משאת בנימין ממשאות כולם חמש ידות" ומביא הרב פנחס מילר בספרו "אוצר מרגליות" בשם רבי נפתלי מרופשיץ שטמון כאן רמז לנס החנוכה, שכן "חמש ידות", היינו: "מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך", אלו הן חמש ה"ידות" שהתרבתה משאת בנימין ממשאות שאר השבטים, כי בית המקדש היה בחלקו של בנימין.

ספר "ומתוך האור חנוכה"

הזית משל לחינוך הבנים "בניך כשתילי זיתים" (תהלים קכ"ח) מדוע דימו את הילדים לשתילי זיתים? אחד מההסברים לכך הוא, כי אם לוחצים על הזית לא יוצא ממנו שמן, אלא מיץ שנקרא מוהל. אך אם אתה רוצה שמן, התהליך מורכב יותר. קח את הזיתים אל בית הבד ותפיק מהם שמן. זו כבר עבודה קשה עד למאוד. לעומת זאת בשאר הפירות כאשר אנו סוחטים אנו מקבלים מיד מיץ המוכן לשתייה, לוקח אדם אשכול ענבים סוחטו ומברך עליו בורא פרי הגפן, ואף קידוש עושה על היין. ואילו הזית אינו כן, אלא צריך להתאמץ הרבה עד שמקבלים שמן זית זך. ומשל הוא הזית לחינוך הבנים. בדורנו מבקשים לחסוך במאמץ בכל דבר, אך ברוחניות אין דרך זו מועילה. א"א להיות תלמיד חכם מבלי לעבוד קשה. א"א להיות בן מדות נעלות מבלי להתאמץ. וכן א"א להצליח בחינוך הילדים ללא עמל וטורח.

ספר "הגדת היום"

הלכה: חנוכה אורח במלון

כתב השו"ע (סי תרעז ס' א): אכסנאי שאין מדליקין עליו בביתו צריך לתת פרוטה לבעל הבית להשתתף עמו בשמן וכו'. כתב הפסקי תשובות (אות א): ואין לאורח דין אכסנאי אלא אם כן נתקיימו בו שני תנאים: א) שמתאכסן בבית אחד בלא תשלום. ב) שבעל הבית ששם מתאכסן האורח נמצא שם ומדליק שם נרות חנוכה. ולפ"ז המתארח בבית מלון, כיון שמשלם שכר עבור שהייתו שם, נעשה חדרו כקנוי לו ודינו כבעל הבית ומדליק שם בברכה, אף אם אשתו מדלקת נר חנוכה בביתו.

ספר "פסקי תשובות" חלק ו'

פתגם: תבוטה, היא מצב זמני בלבד, הרמת ידיים הופכת אותה לתמידות.

ספק שמחלה

חקירה: דרבנן

כשחכמים תקנו תקנות וגזירות, הם דינים נפרדים מדיני התורה, ודיני דאורייתא נשארו כמו קודם התקנה, או שתקנות דרבנן מצטרפות להיות כחלק מהתורה ומעין פירוש לדבריה, ודיני התורה עצמן משתנים על פיהן. כלומר, האם חכמים מוסיפים על התורה או שמשנים אותה (דרכי משה דרך הקודש א-ד. ובעיון בלומדות א דן בזה לגבי שחוטי חוץ, איסורי דרבנן בשבת, ריבית סאה בסאה ואין מבטלין איסור לכתחילה.

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: עולם הפוך

אמר פעם המלכים: עולם הפוך ראיתי בבית הכנסת, בעלי הבתים מנשקים את ספר תורה בידיהם מרחוק, ואילו נדרים הם נודרים בפיהם מבלי לשלם. למעשה צריך היה להיות להיפך: שיהיו מנשקים את התורה בפיהם ומשלמים את נדריהם בידיהם.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קכד)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זוויירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוזה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, רוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זוהרה, ג'יינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צירלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה.ראובן בן חנינה,רחל בת מיה,אליהו בן מרים.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון

www.kollel-aixlesbains.fr